

22 11 2018



**Дар яке аз сомонаҳои нахзатӣ матлабе тахти унвони «Таъсиси сомонаи расмии Кумитаи шаҳрвандии начоти гаравгонҳо ва зиндониёни сиёсии Тоҷикистон» интишор ёфт. Ин дафъа дар заминаи дастуроти роҳбарияти ташкилоти террористӣ - экстремистии Ҳизби нахзати исломӣ кумитаи нав таъсис ёфта, начоти зиндониёнро бар уҳда гирифтааст. Ачабо, ТТЭ ХНИ, ки ба вартаи ҳалокат наздик аст, акнун начоти дигаронро ба зимма гирифта, дар ин самт барномаҳои навро дар симои «кумитаи шаҳрвандӣ» рӯйи даст гирифтанист (албатта, бо кумак ва мусоидати хочагони хоричӣ).**

Гӯйё нахзатиҳо ҳама корро анҷом доданд, ки нават ба таъсиси созмони нав - «Кумитаи шаҳрвандии начоти гаравгонҳо ва зиндониёни сиёсии Тоҷикистон» расид. Кумитаи нав ҳам, «фаъолони сиёсӣ» - ро дар ҳудуд таҷассум мекунад ва гӯйё ҳуқуқи зиндониёни сиёсиро ҳимоят менамояд. Вале, суоли матраҳ ин ҷост, ки кадом зиндониёни сиёсиро? Ҷавоб ҳеле сода хоҳад буд: ҳамон зиндониёне, ки танҳо ба тими нахзат тааллуқ мегиранд. Дигар зиндониён, аслан ба дарди нахзат ва доираҳои ба он наздик намехӯранд. Ин аст, ки «кумитаи нав» талабот ва муктазиёти ҳудудро дар доираи зиндониёни нахзатӣ, ки барои содир кардани ҷиноятҳои вазнин паси панҷара қарор гирифтаанд, маҳдуд мекунад. Дигар ин ки мучриёни кумитаи навтасис ҳам ба нахзат ва афкори нахзатӣ иртиботи бевосита ва бавосита доранд. Аз ин лиҳоз, ҳар чи дар ин замина гуфта ва ё интишор меёбад, ба афроди наздик ба доираҳои нахзат тааллуқ дорад.

Кумитаи мазкур, ки сад дарсад мутмаинем, аз ҷониби доираҳои махсуси хоричӣ сармоягузорӣ ва ҷонибдорӣ мешавад, тайи фаъолияти семоҳа дар баргузориҳои пикету флешмобҳо ва тазоҳуроти сохтаи игвоангезона дар баъзе кишварҳо сахм гирифтааст.

Ба доираи фаъолияти кумита таваччух мекунем: пикету флешмоб ва тазохуроти ба истилох густарда алайхи давлат ва Хукумати Тоҷикистон ташкил мекунад, исми ба ном зиндониёни сиёсиро фехрист ва чинояткоронро таргиб менамояд, аз созмонҳои байналмилалӣ кумакҳои молиро пулӣ ва пуштибонии сиёсӣ металабад ва саранҷом дар Аврупо паёми бегуноҳӣ пахш месозад. Гузашта аз ин, кумита мачаллае тахти унвони «Тоҷикистон: қурбониёни таъкиби сиёсӣ» таъсис дода, барои он ки худ ва ҳаммаслақони чинояткорашро дар хорич таргиб кунад, исми онҳоро фехраствор зикр карда, ба ин восита, бегуноҳии нахзатро собит кардан мехоҳад. Дар ҳоле ки чомаи шаҳрвандӣ ва маданияи аврупоӣ ба ин навъ кумитаҳо ва созмонҳо, ки шуморашон ҳар рӯз ба садҳо ҳазорҳо мерасад, аслан эътибор намедиханд. Аз ин ҷост, ки бо ташкили ҷунин кумитаҳо ва созмонҳои гуногун шумори муътаризони муҳочир намеафзояд, баръакс, боиси нафрати онон мегардад. Ҷун ақсари шаҳрвандони мо, ки муқими Аврупо ҳастанд, «лаззати» паноҳ бурдан ба нахзатро медонанд ва аз ин ташкилоти террористӣ парҳез мекунанд.

Масъулони «кумитаи нав» 16 сентябрро ба унвони рӯзи зиндониёни сиёсӣ пазируфтаанд. Чаро? Чунки дар ин рӯз нахзатиёни чинояткоре, ки дар табодули Абдуҳалим Назарзода даст доштанд, ба ҳаёти ғарибҷаҳонӣ гузаштанд ва кумитаи мазкур аз ҷиҳати истифода бурда, ба онҳо тамғаи «зиндониёни сиёсӣ» мезанад. Дар асл, ин тоифа ба сиёсат рабте надоранд, онҳо чиноят содир карда, дар баробари қонун ҷавобгар шудаанду ҳалос.

Дар идомаи матлаб зарур мешуморем, ки ба даъвоҳои беасоси «кумитаи шаҳрвандӣ» посухи иҷмолии рақамӣ ироа намоем, ки аз ин зовия аст:

1. Зиндониёне, ки кумитаи нахзатӣ дар назар дорад, ба ҳеҷ ваҷҳ, дигарандеш нестанд ва тафаккури таассубию ҳурофотӣ доранд. Амалқарди онҳо дар ҷараёни муҳофизати қонунчиноятӣ мавриди баррасии қиддии ихтисосӣ - ҳуқуқӣ қарор гирифта, бар асоси ҳалномаи суд ва таркиби қиёме, ки муқтаиб қарордидаанд, рақамӣ зиндон шуданд. Ба ин маъно, ҳар нафари қиёме, ки иғвоқарони нахзатӣ ба унвони «зиндониёни сиёсӣ» муаррифӣ мекунанд, дар асоси қонун ва асноди меъёрии ҳуқуқӣ зиндонӣ шудаанд.

Дуруғи дигари кумитасозон рӯйи фишорҳои набуда ва дурустараш бофташуда тамарқуз мекунад. Барои бозқарорӣ даъват қардан ва гузарондани суҳбатҳои ихтисосӣ ва тарбиявӣ аз қай боз қиёме номида шудааст? Магар, бо модари Маҳмуд Файзраҳмон ва бародари Ҷаннатуллоҳи Қомил, ки ҳар ду мутаассиби нахзатӣ мебошанд, суҳбат қардан қиёме аст? Оё мақомоти марбутӣ давлатӣ ҳуқуқи бо шаҳрвандони худ суҳбат қардан ва қарордидаани қиёме куллиёти ҳаракатҳои номатлуб, тундқаро ва таассубомези наздиқону пайқандони ба ном «дигарандеш» - ро надоранд? Дар тамоми давлатҳои дунявӣ ва демократӣ ин тарзу усули қор мавриди истифода қарор мегирад. Агар соҳторҳои даҳлдори давлатӣ бо наздиқону пайқандони қиёмеқороне, ки ба хорич паноҳ бурда, барои ноором соҳтани авзоъ талош меқарзанд, суҳбатҳои ихтисосӣ нагузаронанд ва ба онҳо воқеиятро ошқор насозанд, пас, қӣ қор қунанд?! Магар дар Аврупо ҳешону пайқандони террористон ва қиёмеқорон ба мақомот даъват намеқарданд ва бо онҳо суҳбат намеқунанд? Албатта, меқунанд, вале нахзат ва нахзатмақбон ин тарзи қори мақомоти қудратии аврупоиро номида меқаранд, зеро ки ба манфиаташон нест.

2. Ҷиё латуқуб, нарасондани ёрии аввалияи тиббӣ ва мавридҳои вақоти зиндониёни ба ном сиёсӣ масъалаест, ки нахзат ҳамаҷуз ба он меҳаспад ва муҳимтар аз ҳама, онро ҳангома мекунад. Мо шоҳиди онем, ки қандин қомиссияҳои созмонҳои байналмилалӣ аз вазъи зиндонҳои Тоҷикистон дидаи намуданд ва дар ин замина, гузоришоти воқеӣ

пешниход карданд. Чаро ба гузоришхо ва изхори назари масъулони созмонҳои байналмилалӣ таваччух намешавад? Чавоб як аст: чунки ин навъ гузоришхо ба дарди нахзат ва кумитаи навсохти нахзатӣ намехӯранд;

3. Хеч мамнӯияте дар истифода аз интернет ва корбарии шабакаҳои иҷтимоӣ мушохида намешавад, ба чуз чанд мавриди истисноӣ, ки ба ҳолати фаннӣ - техникаӣ рабт доранд. Аммо, ин навъ ночуриҳои фаннӣ - техникаӣ ба сифати найранги сиёсӣ истифода бурдан дар фаъолияти ҷандинсолаи нахзатӣ зиёд мушохида мекунем.

4. Айни ҳол дар ҷумҳурӣ ҳафтаномаю рӯзномаҳои сиёсӣ - иҷтимоӣ ва илмӣ - маданӣ дар доираи қавонини ҷорӣ фаъолият мекунанд ва мақомот пеши роҳи интишори онҳоро нағрифтааст. Озодандешӣ ва дигарандешӣ дар ҷумҳурӣ баъзан аз ҷониби гурӯҳҳои табаққори нахзатӣ, ки дар қолаби рӯҳонияти муҳофизақори дохилӣ арзи ҳастӣ мекунанд, мавриди интиқоди муғризона қарор мегирад. Аммо, мақомоти марбути давлатӣ саъю талаш меварзад, ки роҳи гуногунандешӣ ва муҳимтар аз ин, озодандешӣ ҳамвор бошад, демократия ва гуманизми воқеӣ дар тамоми бадаҳои иҷтимоӣ татбиқ гардад.

5. Иқдоми мусодираи амволи наздикони муҳолифони сиёсӣ (дар асл ҷинойтқорон) бофтаю пардохтаи ҳамин кумита аст ва, албатта, мусодираи амволи ҷинойтқор як баҳши муҳими татбиқи ҳазо дар низоми ҳуқуқи ҷинойтии Тоҷикистон мебошад. Бинобар ин, агар амволи ҷинойтқорони нахзатӣ мусодира шуда бошад, хатман он дар асоси ҳалнома ва таъйиноти мақомоти судӣ сурат гирифтааст.

6. Эҳсон Одинаев ҷӣ шахсияти матраҳ аст, ки Ҳуқумат ва мақомоти дахлдори давлатӣ иттилоотро дар бораи ӯ пинҳон кунанд? Эҳсонҳои ҷинойтқор дар ҳориҷ зиёданд ва вазифаи сохторҳои қудратӣ, аз ҷумла мақомоти амниятӣ давлатӣ ҷустуҷӯ, пайғирӣ ва ба ихтиёри адолати судӣ супурдани ҷинойтқорон мебошад.

7. Дар донишқадаю донишгоҳҳои Тоҷикистон бо ҷурми дидгоҳи сиёсӣ ва озодандешӣ нафаре муттаҳам нашудааст. Албатта, донишҷӯёне, ки ақидаҳои ифротии динӣ - мазҳабӣ доранд, тибқи қонунҳои амалкунандаи ҷумҳурӣ муҷозот мешаванд. Озодандешии донишҷӯён дар муассисоти таҳсилоти олиӣ қасбӣ мавриди истикбол аст ва аз ҷониби мақомоти марбути ҷиҳати таҳкиму тақвият ёфтани ҷараёни озодандешӣ тадбирҳои судманд андешида мешаванд. Аммо, дигарандешии динӣ - мазҳабӣ, ки бар мабнои ақоиди нодурусти мазҳабӣ созмон ёфтааст, дарди сари на танҳо давлат, балки тамоми ҷомеа мегардад. Ин падидаи шум (ташанҷуҷи ҳурофоту таассуби мазҳабӣ) - ро дар охири солҳои ҳаштодум ва ибтидои солҳои навадуми асри бист ҳеле ҳуб мушохида қардем ва натиҷаи манфиашро ҳам бо ҷашми сар дидем, ки дар вуҷъати он нақши нахзат қалидӣ буд.

8. Аз қадом озуру азияти фарзандону пайвандони ба ном муҳолифони сиёсӣ суҳан меравад, намефаҳмам?! Дигар ин ки дар донишгоҳҳо донишу маърифат ва рафтору қирдори донишҷӯ мадди назари маъмурият ва ҳайати омӯзғории муассисоти таҳсилоти олиӣ қасбӣ қарор мегиранд. Ба ҳешу ақрабо ва ҷузъиёти сиёсии ҳонаводаи донишҷӯ, аслан таваччух намешавад. Инро нахзат ва кумитасозони нахзатӣ ҳуб медонанд, вале барояшон дар ҳар самте хатман ҳангомае лозим аст.

9. Парвандаҳое, ки аз ҷониби мақомоти марбути, аз ҷумла прокуратура сурат мегиранд, дурӯғин нестанд. Баръақс, ҳар як парвандае, ки нисбат ба нафарони алоҳида ва ё гурӯҳҳои ҷинойтӣ боз мегардад, бо назардошти тарқиби ҷиноёт ва вачху далоили ҷинойтӣ ба истехсолоти ҳуқуқӣ равона мегардад. Аз ин рӯ, бидуни далел нисбат ба нафаре парванда боз намешавад ва нафароне, ки манзури кумитаанд, дар асоси далелҳои шайъӣ пушти панҷара қарор гирифтаанд ва парвандаҳои онон, ба ҳеч вачх,

сиёсӣ нестанд.

10. Албатта, масъулон ва кормандоне, ки бо накзи конуни асосӣ ва дигар конунҳои Тоҷикистон ва низ меъёрҳои пазируфташудаи байналмилалӣ нисбат ба кӯдакон ва дигарандешон амалҳои нораво ва шиканча раво дидаанд, хатман ба истеъфо фиристода мешаванд, агар силсилаи амалхоеро, ки ба ном «кумитаи шаҳрвандӣ» ирсол доштааст, анҷом дода бошанд. Хол он ки мақомоте дар пайи ин иддао мукассир нест. Он чиро, ки нахзатиён солхост дар ин замина тариқи расонаҳои ҷамъиятию гурӯҳӣ ироа мекунанд, ҷуз ҳадсу гумон ҷизи дигаре нест ва ҳадсу гумон, ҷуноне ки медонем, дар низоми ҳуқуқӣ далел буда наметавонад.

Дар мачмӯъ, иддаҳои беасоси "кумитаи нав" даъвоҳои бепояро мемонанд, ки ба ҳуди нахзат дахл доранд. Он рӯйхати дусаднафараи зиндониёнеро, ки нахзатиҳо тартиб дода, игвогарона муҳри «сиёсӣ» - аш задаанд, дар асл, ҷинойткороне ҳастанд, ки ҳар қадам мувофиқи ҷинойти содирнамудааш ҷазо мегирад. Масалан, ҷанд нафари онҳо бо ҷурми иштирок дар кӯшиши табаддулоти давлатӣ дар моҳи сентябри соли 2015, баъзеҳо бо гуноҳи терроризму ифротгарой маҳкум гардидаанд. Баъзеи дигарашон ҷинойтҳои хусусияти иктисодидошта содир карда, пушти панҷара рафтанд. Аммо, гуноҳи ҳамаи онҳо бо далелҳои раднопазир исбот гардида, бо қарори суд ҷазо гирифтаанд.

Маъмулан, ҷинойткорро дар ҳар кишвари дигаре ва дар ҳар давру замон ба ҷавобгарӣ мекашанд. Ва ТТЭ ХНИ ҳам дигар ҳизби муҳолифи сиёсӣ нест, балки ташкилоти террористӣ - экстремистӣ мебошад, ки бо санаду далелҳо исбот шудааст.

ТТЭ ХНИ дар ҳорич аз кишвар ба тавтеаю дасиса ва игвогарӣ идома медиҳад, то ҳудро тарғиб намояд. Аммо, нахзат, дар ҷомеаи шарқию аврупоӣ, ки мардумонаш бар мабноӣ ақлу дониши дунявӣ зиндагӣ мекунанд, маъруфият пайдо нахоҳад кард, зеро ки роҳи иштибоҳӣ ва ҷинойткоронаро интиҳоб кардааст.

**Зикриё АКРАМӢ, доктори илмҳои таърих, □  
профессор**